

คำวินิจฉัยของ นายประเสริฐ นาสกุล ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๒/๒๕๕๓

วันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๓

เรื่อง การจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ (กรณี นายสุขุม เชิดชื่น สมาชิกวุฒิสภา)

ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีคำร้องเป็นหนังสือที่ ปช. ๐๐๐๒.๐๒/๕๑๒๘ ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๒ ถึงประธานศาลรัฐธรรมนูญ ความว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการประชุมครั้งที่ ๔๘/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๒ มีมติเป็นเอกฉันท์ว่า นายสุขุม เชิดชื่น สมาชิกวุฒิสภา จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ด้วย

ข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณา

(๑) ตอนแรก ผู้ถูกร้อง/นายสุขุม เชิดชื่น ได้รับพระบรมราชโองการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง สมาชิกวุฒิสภา เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๕ มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อประธาน วุฒิสภาตามแบบแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ประธานวุฒิสภากำหนด ตามพระราชบัญญัติการ แสดงทรัพย์สินและหนี้สินของสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ (ประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๓๕ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา) มาตรา ๓ และมาตรา ๔ และประธานวุฒิสภาออกประกาศ เรื่อง กำหนดระยะเวลา ยื่นบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของสมาชิกวุฒิสภา ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๓๕ ให้สมาชิก วุฒิสภาซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ยื่นบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของ สมาชิกวุฒิสภา ตามแบบแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของสมาชิกวุฒิสภา ท้ายประกาศประธาน วุฒิสภา ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๓๕ ให้แล้วเสร็จ ภายในวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐

ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องมิได้ยื่นบัญชี ฯลฯ

(๒) ตอนที่สอง ตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ ซึ่งเป็นวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ จนถึง ปัจจุบันรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๔) บัญญัติให้สมาชิกวุฒิสภามีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการ ทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้ง ที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง บัญชีดังกล่าวให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐาน

ที่พิสูจน์ความมืออยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย มาตรา ๒๕๒ บัญญัติว่า (๑) ในกรณีที่เป็นการเข้ารับตำแหน่งให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง และมาตรา ๓๑๕ วรรคสาม บัญญัติให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ คงเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ จนกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาจะสิ้นสุดลง ดังนั้น ผู้ถูกร้องซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญฉบับก่อนย่อมสิ้นสภาพไป แต่เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๕ วรรคสาม บัญญัติให้คงความเป็นสมาชิกวุฒิสภาต่อไป จึงถือได้ว่า ผู้ถูกร้องเริ่มต้นดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญนี้ตั้งแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ คือ วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐

ปรากฏว่า

วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ หลังจากผู้ถูกร้องออกจากเรือนจำในเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๕๐ แล้ว ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน แต่ไม่ได้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบ ซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมืออยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา ต่อสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้นำส่งสำนักงาน ป.ป.ช. เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

วันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๑ สำนักงาน ป.ป.ช. มีหนังสือที่ ป.ป.ช. ๑๑๗๒ แจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงเหตุผลพร้อมทั้งส่งเอกสาร เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่ผู้ถูกร้องไม่ตอบ

วันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๒ สำนักงาน ป.ป.ช. มีหนังสือที่ ปช. ๐๐๐๒.๐๑/๒๕๕๒ แจ้งให้ผู้ถูกร้องส่งเอกสารประกอบรวม ๕ รายการ เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่ผู้ถูกร้องไม่ตอบ

วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ สำนักงาน ป.ป.ช. มีหนังสือที่ ปช. ๐๐๐๒.๐๑/๓๒๖๕ แจ้งให้ผู้ถูกร้องส่งเอกสารตามที่ระบุไว้ หนังสือลงวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๒ คราวนี้ผู้ถูกร้องตอบ โดยหนังสือลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ถึงเลขาธิการ ป.ป.ช. แจ้งว่า ดิถุภระกิจอยู่ต่างจังหวัดไม่สามารถรวบรวมเอกสารเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ทันภายใน ๗ วัน และมีหนังสือลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ถึงประธาน ป.ป.ช. ขอยกเวลาการส่งออกไปอีกประมาณสามสัปดาห์

(๓) คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติในการประชุมครั้งที่ ๔๘/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๒ ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯลฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ และเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๕๕ ต่อไป ในการนี้ผู้ถูกร้องมีหนังสือลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๒ ถึงประธาน ป.ป.ช. อุทธรณ์มติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้อง พร้อมกับส่งสำเนาเอกสารรวม ๕ แผ่น และหนังสืออีกฉบับหนึ่งลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๒ ถึงเลขาธิการ ป.ป.ช. มีข้อความเป็นอย่างเดียวกันกับหนังสือฉบับแรก พร้อมกับส่งสำเนาเอกสาร ๑๑๔ แผ่น และรูปถ่าย ๕ ภาพ ไปด้วย

(๔) ผู้ถูกร้องมีหนังสือลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๓ ถึงประธานศาลรัฐธรรมนูญชี้แจงข้อเท็จจริงการส่งเอกสารล่าช้า ความว่า เมื่อมีกฎหมายใหม่ก็ทำให้มีการกำหนดชัดเจนแสดงรายละเอียดอย่างไรไม่ สำหรับเอกสารที่เป็นแบบฟอร์มให้กรอกรายการทรัพย์สินที่ได้มา ผู้ถูกร้องรับมากรอกรายละเอียดโดยครบถ้วนพร้อมทั้งลงชื่อกำกับในทุกฉบับ และส่งกลับไป ป.ป.ช. เป็นที่เรียบร้อย ตามหลักเกณฑ์อย่างครบถ้วน... การยื่นแสดงรายการบัญชีทรัพย์สิน ซึ่งทรัพย์สินดังกล่าวเป็นมรดกที่บิดาของผู้ถูกร้องที่เพิ่งเสียชีวิต (เมื่อใดไม่ปรากฏ) เป็นที่ดิน บางแปลงก็เป็นที่ยของทรัพย์สิน ฯ อยู่ในระหว่างการโอนสำเนาทะเบียนรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นจำนวนหลายพันคัน... มิได้มีเจตนาจงใจหรือหลีกเลี่ยงการส่งสำเนา แต่เป็นเหตุจำเป็น ซึ่งก็ได้ทำหนังสือขอขยายเวลาพร้อมลงทะเบียนตอบรับ... ผู้ถูกร้องพร้อมที่จะแถลงเพิ่มเติมด้วยวาจาตลอดเวลา

ต่อมา ผู้ถูกร้องมีหนังสือลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๓ ถึงประธานศาลรัฐธรรมนูญอีกข้อชี้แจงด้วยตนเองเพื่อความยุติธรรม เพราะเหตุผลบางอย่างโดยลายลักษณ์อักษรอาจไม่ทำให้เกิดความกระจ่างแจ้งว่า เพราะอะไร จึงส่งสำเนาทรัพย์สินตามที่ ป.ป.ช. ขอเพิ่มเติมมาล่าช้า.... ๒. เจตนาและจงใจตามข้อกล่าวหาไม่เป็นความจริง ถึงอย่างไรก็ต้องส่ง เพราะเมื่อพ้นวาระสมาชิกวุฒิสภาตนจะต้องส่งแล้ว จึงไม่มีเหตุที่จะต้องหลีกเลี่ยงแต่ประการใด... การชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยเอกสารในบางเรื่อง มีอาจเขียนเป็นตัวอักษรได้ เพราะอาจเป็นการละเมิดอำนาจศาล และอาจถูกกล่าวหาว่าหมิ่นประมาทได้... ขออนุญาตให้เข้าชี้แจงด้วยตนเอง เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม กับส่งสำเนาหนังสือของผู้ถูกร้องลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๒ ถึงประธาน ป.ป.ช. และเลขาธิการ ป.ป.ช. อุทธรณ์มติ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการถอนสิทธิการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้อง พร้อมกับส่งสำเนาเอกสารจำนวนหนึ่งในเอกสารจำนวน ๑๑๔ แผ่น และรูปถ่าย ๕ รูป ส่วนใหญ่อ่านแล้วไม่อาจเข้าใจได้ว่า เป็นทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ หรือวันใดวันหนึ่งระหว่างวันที่ ๑๑ ตุลาคม - ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ (๑) เพราะมิได้เป็นไป

ตามคำอธิบายการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และการกรอกรายการของสำนักงาน ป.ป.ช. ในวันที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ ไม่มีเอกสารประกอบ ซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมืออยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว เช่น สำเนารับรองยอดเงินฝากของธนาคารหรือสำเนาหรือภาพถ่ายเอกสารเงินฝาก บัญชีเงินฝาก หรือบัญชีเงินฝากรวม ไม่แสดงสำเนาหรือภาพถ่ายทะเบียนหรือคู่มือการจดทะเบียน หรือสัญญาเช่าซื้อ (กรณียังไม่โอนกรรมสิทธิ์) ไม่แสดงสำเนาหรือภาพถ่ายโฉนด หนังสือรับรองการทำประโยชน์... พร้อมทั้งสำเนาทะเบียนบ้าน ไม่มีสำเนาหรือภาพถ่ายสัญญาคุ้มภัยหรือหลักฐานอื่นๆ ที่แสดงการเป็นเจ้าของ หากไม่มีสัญญาคุ้มภัยหรือหลักฐานอื่นให้ระบุชื่อ - ชื่อสกุล และที่อยู่ของลูกหนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไม่มีสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา (ภ.ง.ด. ๕๐ หรือ ภ.ง.ด. ๕๑ ก. แล้วแต่กรณี) ซึ่งเป็นเอกสารที่สำคัญที่สุดที่จะสามารถทราบได้ว่า ผู้ถูกร้องมีรายได้ปีละเท่าใด เสียภาษีเงินได้เท่าใด

ตรวจสอบแล้ว ปรากฏว่า

(๔.๑) รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ บัญญัติไว้ชัดเจนแล้วว่า ผู้ใดมีหน้าที่จะต้องยื่นบัญชี ฯลฯ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดแบบ และสำนักงาน ป.ป.ช. มีคำอธิบายถึงการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และการกรอกรายการ

(๔.๒) สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาแจ้งสำนักงาน ป.ป.ช. ว่า ผู้ถูกร้องมิได้ส่งเอกสารซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมืออยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา

(๔.๓) ผู้ถูกร้องไม่เคยทำหนังสือขอผลัดส่งเอกสารประกอบ หรือภาพถ่ายหรือสำเนาทะเบียนคู่มือ หรือเอกสารต้นฉบับ (ที่เป็นสัญญา) ระหว่างวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ฯลฯ ต่อสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา จนถึงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ซึ่งเป็นวันที่สำนักงาน ป.ป.ช. แจ้งให้ผู้ถูกร้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคสอง

(๔.๔) ผู้ถูกร้องทำหนังสือขอขยายเวลาจริง แต่ไม่ปรากฏว่า มีผู้ใดอนุญาต เพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ กำหนดเวลายื่นบัญชี ฯลฯ ไว้แล้ว ไม่มีผู้ใดมีอำนาจขยายเวลาออกไปได้

(๔.๕) สำนักงาน ป.ป.ช. ไม่มีหน้าที่เตือนและไม่เคยขอเอกสารเพิ่มเติม เพียงแต่มีหนังสือลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๑ ให้ผู้ถูกร้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคสอง เพราะผู้ถูกร้องส่งแต่บัญชี ฯ แต่มิได้ส่งเอกสารประกอบ

(๕) ศาลรัฐธรรมนูญออกนั่งพิจารณา เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ผู้ถูกร้องแถลงต่อศาลมีข้อความสรุปได้ว่า ได้รับหนังสือจากสำนักงาน ป.ป.ป. แล้ว ผู้ถูกร้องไม่มีเจตนาที่จะไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ การที่ไม่ยื่นเอกสารประกอบนั้น เนื่องด้วยมีเหตุผลส่วนตัว ไม่อาจชี้แจงด้วยวาจาต่อศาลได้ เพราะเกรงว่า จะเป็นการหมิ่นประมาทบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นเหตุผลเดิมที่กล่าวไว้ในหนังสือ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๓ และได้ขออนุญาตขยายเวลาทำคำแถลงเป็นหนังสือภายในสามสัปดาห์อีก ศาลรัฐธรรมนูญก็อนุญาต เพราะต้องการทราบข้อเท็จจริง แต่ก็ตระหนักดีว่า ไม่มีอำนาจขยายเวลาการยื่นบัญชี ฯลฯ ตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ บัญญัติไว้ ส่วนผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. คงยืนยันข้อเท็จจริง และความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(๖) วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ผู้ถูกร้องมีหนังสือถึงประธานศาลรัฐธรรมนูญความว่า เนื่องจากคณะกรรมการศาลรัฐธรรมนูญต้องการเอกสารในการเสียบายี ภ.ง.ด. สำหรับบุคคลธรรมดา ปี ๓๕, ๔๐, ๔๑ แสดงต่อศาล บัดนี้ ผู้ถูกร้องได้นำหลักฐานมาส่งมอบให้ตามที่กำหนด แต่กลับส่งสำเนาหนังสือรับรองการหักภาษี ณ ที่จ่ายตามมาตรา ๕๐ ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร ที่สำนักงานเลขานุการวุฒิสภา หักภาษี ณ ที่จ่าย ของผู้ถูกร้องประจำปี ๒๕๕๐, ๒๕๕๑ และ ๒๕๕๒ แทน ซึ่งไม่ตรงกับเอกสารที่ศาลสั่งในระหว่างการออกนั่งพิจารณา

(๗) เมื่อครบสามสัปดาห์ ตามที่ศาลรัฐธรรมนูญอนุญาต ผู้ถูกร้องมีหนังสือลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๓ (ส่งต่อเจ้าหน้าที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อเวลา ๑๕.๔๐ น.) ถึงประธานศาลรัฐธรรมนูญชี้แจงเหตุผลการไม่ยื่นแบบแสดงรายการ ฯลฯ เพียง ๑ แผ่น นอกนั้นเป็นสำเนาเอกสารที่ไม่อาจใช้เป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว (ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ หรือวันใดวันหนึ่งระหว่างวันที่ ๑๑ ตุลาคม - ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ (๑)) อีก ๗๓ แผ่น ซึ่งไม่มีผลแต่อย่างใด เพราะผู้ถูกร้องอาจขอหนังสือรับรองยอดเงินฝากของธนาคารหรือสำเนาหรือภาพถ่ายเอกสารเงินฝาก บัญชีเงินฝาก หรือบัญชีเงินฝากร่วมได้จากสาขาของธนาคารที่ผู้ถูกร้องหรือสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากสรรพากรเขตที่ผู้ถูกร้องมีภูมิลำเนา ฯลฯ เมื่อใดก็ได้ สรุปความได้ว่า ผู้ถูกร้องมีทรัพย์สินมากมาย และตั้งใจว่า จะพยายามรวบรวมหลักฐานที่พิสูจน์ความเป็นจริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวข้างต้น ส่งให้สำนักงาน ป.ป.ช. ในภายหลัง... ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ - กันยายน ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำพิเศษคลองเปรม และไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันเงินทุนและธนาคาร... ไม่สามารถติดตามรวบรวมเอกสารอย่างต่อเนื่องได้ เมื่อได้อ่านหนังสือ (ของสำนักงาน ป.ป.ช.) ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ แล้ว ผู้ถูกร้องมีความตั้งใจที่จะรวบรวมเอกสารจัดส่งให้สำนักงาน ป.ป.ช. แต่เนื่องจากเอกสารมีจำนวนมาก และเอกสารมีปัญหา ผู้ถูกร้องทำหนังสือลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ขอผ่อนผันการจัดส่ง

เอกสารไปยังสำนักงาน ป.ป.ช. ด้วย และในวันที่ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติถอดถอน ผู้ถูกร้อง ได้โทรศัพท์ปรึกษาว่า จะส่งก่อนได้หรือไม่ เพราะได้รับมาแล้วประมาณ ๑๑๔ ฉบับ ก็ได้รับคำตอบว่า ส่งมาได้เลย มิได้มีการท้วงติง... ผู้ถูกร้องพยายามปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด แต่เอกสารประกอบ มีปัญหาในการรวบรวม ผู้ถูกร้องมีความตั้งใจว่าจะจัดส่งเอกสารโดยครบถ้วนในครั้งเดียว ไม่ทราบว่าการส่งเอกสารจะส่งเท่าที่รวบรวมได้ให้บางส่วนไปก่อนได้หรือไม่ หากผู้พิจารณาเห็นว่า การที่ไม่ส่งเอกสารที่รวบรวมได้บางส่วนเป็นการจงใจไม่ยื่นเอกสารประกอบ ผู้ถูกร้องถือว่า เป็นการใช้ดุลพินิจที่ไม่เป็นธรรม

กล่าวโดยสรุป แม้ผู้ถูกร้องอ้างในหนังสือลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๓ ถึงประธานศาลรัฐธรรมนูญว่า ผู้ถูกร้องได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งนับว่าเป็นเกียรติแก่วงศ์ตระกูลของตนอย่างสูง จึงมีความตั้งใจที่จะประพฤติและปฏิบัติตน แต่ตามพฤติการณ์ ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงความใส่ใจในหน้าที่ที่สมาชิกวุฒิสภาจะพึงปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ เลย ดังจะเห็นได้ว่า ตั้งแต่วันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ - ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ผู้ถูกร้องมิได้ติดต่อหารือกับสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาหรือสำนักงาน ป.ป.ช. ถึงเอกสารประกอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ผู้ถูกร้องยังส่งไม่ครบ เพราะจากหนังสือของผู้ถูกร้อง ลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๓ ถึงประธานศาลรัฐธรรมนูญมีความตอนหนึ่งว่า... เมื่อมีกฎหมายใหม่ (ป.ป.ช.) ก็หาได้มีการกำหนดชัดเจนแสดงรายละเอียดอย่างไรไม่... (๗) เอกสารที่เป็นแบบฟอร์มให้กรอกรายการทรัพย์สินที่ได้รับมา ผู้ถูกร้องรับมากรอกรายละเอียดโดยครบถ้วน พร้อมเซ็นชื่อกำกับไปทุกฉบับและส่งกลับไป ป.ป.ช. เป็นที่เรียบร้อยตามหลักเกณฑ์อย่างครบถ้วน ซึ่งขัดกับข้อเท็จจริงที่ผู้ถูกร้องยื่นแต่บัญชีแสดงรายการเกี่ยวกับทรัพย์สินและหนี้สินตามกฎหมายเก่า (ทั้ง ๆ ที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ แล้ว) ต่อสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โดยมีได้มีเอกสารประกอบ ซึ่งเป็นหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒

โดยที่พยานหลักฐานที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับมีเพียงพอที่จะวินิจฉัยคำร้องนี้ได้แล้ว ไม่จำเป็นต้องแสวงหาพยานหลักฐานอื่นได้อีก

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ มาตรา ๒๕๒ มาตรา ๒๕๕ มาตรา ๓๑๕ และมาตรา ๓๓๑

๒. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒

มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๑๑๕

ปัญหาที่ต้องพิจารณา

๑. ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาคำร้องนี้หรือไม่

๒. นายสุขุม เชิดชื่น จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่

คำวินิจฉัย

ปัญหาแรก เนื่องจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องนายสุขุม เชิดชื่น สมาชิกวุฒิสภา จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ ฯลฯ หรือไม่ ให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยได้

ปัญหาที่สอง ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า ตั้งแต่ผู้ถูกร้องออกจากเรือนจำและมีโอกาสยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินแล้ว ได้ยื่นบัญชีดังกล่าวโดยไม่มีเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาเอกสารที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ ต่อสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ภายหลังจากวันดังกล่าวจนถึงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ซึ่งเป็นวันที่สำนักงาน ป.ป.ช. แจ้งให้ผู้ถูกร้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคสอง เป็นครั้งที่ ๓ (ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๑ ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๒) ผู้ถูกร้องมิได้แสดงความใส่ใจในหน้าที่ที่สมาชิกวุฒิสภาจะพึงปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ ว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ยื่นบัญชี ฯลฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ มาตรา ๒๕๒ และมีได้ติดต่อกับสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา หรือสำนักงาน ป.ป.ช. เนื่องจากปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของสมาชิกวุฒิสภาตามพระราชบัญญัติการแสดงทรัพย์สิน ฯลฯ แต่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ โดยไม่มีเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาเอกสารที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมาประกอบต่อสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ศาลรัฐธรรมนูญจึงเห็นว่า ไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะรับฟังข้อแก้ตัวของผู้ถูกร้องว่า มิได้จงใจไม่ยื่นบัญชี ฯลฯ เพราะผู้ถูกร้องไม่แสดงว่า มีเจตนาจะยื่นบัญชี ฯลฯ ทั้งๆ ที่ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ยื่น และอาจขอยอส่งเอกสารประกอบเป็นคราวๆ ระหว่างวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ - ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ซึ่งเป็นเวลาถึงสองปีเต็ม แต่ผู้ถูกร้องก็ได้กระทำสำเนาหลักฐานต่างๆ เช่น สำเนาหรือภาพถ่ายเอกสารแสดงความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์หุ้น สำเนาหรือภาพถ่ายบัญชีเงินฝาก สำเนาหรือภาพถ่าย

สัญญากู้ยืม สำเนาหรือภาพถ่ายทะเบียนบ้าน สำเนาหรือภาพถ่ายโฉนด สำเนาหรือภาพถ่ายรายการจดทะเบียนรถยนต์ สำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ของบุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา ฯลฯ ในส่วนของทรัพย์สินและหนี้สินที่ไม่มีปัญหา อาจขอได้จากธนาคารผู้รับฝากเงินหรือให้กู้เงิน สำนักงานทะเบียนที่ดิน สำนักงานสรรพากรเขต ฯลฯ แต่ผู้ถูกร้องหาได้ขอและทยอยส่งต่อสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักงาน ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ เพิ่งจะแจ้งต่อศาลรัฐธรรมนูญในภายหลัง เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๓ นี้เองว่า ผู้ถูกร้องตั้งใจจะจัดส่งเอกสารโดยครบถ้วนในครั้งเดียว แต่มิได้บอกว่าเป็นเมื่อใด ภายหลังเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ลงมติว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯลฯ แล้ว

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า นายสุขุม เชิดชื่น จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ พร้อมด้วยสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ มาตรา ๒๕๒ และมาตรา ๒๕๕

นายประเสริฐ นาสกุล
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ